

KONOPNICA

gm. Rawa Maz.

woj. skierniewickie

1890

Nr i w. 1890 dep.
BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zespołu Pałac-Ogród.
Muzeum Karłowego w Warszawie
ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 29-67-78

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr nmw. 1890

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleń towarzysząca		Nazwa: <u>KONOPNICA</u>
Rodzaj	klasztorny, zamkowy,	Adres: <u>gen. Rawe Mazowieckie</u>
parku / ogrodu:	pałacowy, <u>dworski</u> , miejski	Województwo: <u>Skierwiewice</u>
Czas powstania:	<u>XIX w.</u>	Użytkownicy: <u>Komendant Polna</u>
Forma stylowa:	<u>regularny</u>	<u>Pracownicy w Babsku</u>
Wielkość:	<u>15 ha</u>	

K R Y T E R I A		0	1	2	3	4
		zły	mierny	db	b.db	
A	I. Stopień przetwarzania elementów dawnego układu przestrzennego					
	1. Osie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/					
	2. Układ dróg		+			
	3. Stopień przetwarzania starodrzewia		+			
	4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu		+			
	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury	+				
	II. Wartość układu przestrzennego					
	1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych		+			
	2. Wartość historyczna układu /dawność/			+		
	3. Wartość obiektów architektury					
	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju			+		
	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+			
	III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/					
	1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+				
Wartości zabytkowe ogółem					9	
B	I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów		+			
	2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		+			
	3. Intensywność zadrzewienia		+			
	4. Stan zdrowotny drzewostanu			+		
	5. Znaczenie ekologiczne			+		
	Wartości przyrodnicze ogółem				7	
Ogólna ocena obiektu					16	

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

Istotne celowe cechy kompozycji przestrzennej

EWIDENCJA ZABYTKOWEJ ZIELENI

Województwo: . . . . . *skierniewickie* . . . . .

Gmina: . . . . . *Rawa Mazowiecka* . . . . .

Miejscowość: . . . . . *Konopnica* . . . . .

Nazwa Obiektu: . . . . . *park dworski* . . . . .

Ewidencję sporządził Interdyscyplinarny Zespół Naukowo-Badawczy
Ochrony Środowiska w Uniwersytecie Łódzkim

Wykonawcy: . . . . .

Data: . . . . . *IX - X* . . . . . 197. *7* r.

Egz. nr   1.   2.   4.   5.   6.

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 1890

M E T R Y C Z K A   P A R K U   -   O G R O D U

1.	<u>Adres: miejscowość / dzielnica, ulica, nr posesji/</u> Konopnica		<u>gmina</u> Rawa Mazowiecka	<u>Województwo</u> Skierniewickie
2.	<u>Nazwa parku:</u> <u>aktualna:</u> Konopnica		<u>dawna:</u> Konopnica	
3.	<u>Rodzaj parku i stan jego zachowania:</u> Park dowrski zniszczony i zaniedbany			
4.	<u>Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń:</u> II połowa XIX w., przebudowa 1918			<u>Autor:</u> przebudowy S. Golichowski
5.	<u>Powierzchnia parku:</u> nr działki 579/1 części	<u>Ogółem ha</u> 1,5 ha	<u>w tym wód w ha</u>	<u>Istniejące budynki:</u> 1. O wartościach zabytkowych brak
6.	<u>Nr i data rejestru parku-ogrodu</u>	6 ^a . <u>Opinia Komisji Konserwat.</u>	2. <u>Inne:</u> brak	
7.	<u>Użytkownicy obiektu:</u> Kombinat Rolniczo-Przemysłowy w Rabsku			
8.	<u>Istniejące dokumentacje</u> <u>/data i autor/:</u>	1. <u>Pomiar sytuacyjno-wysokościowy:</u> brak		2. <u>Inwentaryzacja zieleni:</u> brak
	3. <u>Studium historyczne:</u> brak	4. <u>Założenia techniczno-ekonomiczne:</u> brak		5. <u>Dokumentacje branżowe, techniczne</u> <u>i ekspertyzy:</u> brak
9.	<u>Przeprowadzone remonty:</u>	<u>Budynków</u> brak	<u>Parku</u> brak	<u>Metrykę sporządził:</u> <u>Data:</u>

Park w Konopnicy
gm. Rawa Mazowiecka, woj. Skierniewickie

Położenie

Konopnica leży 4 km na pn od Rawy Mazowieckiej, przy trasie Rawa Mazowiecka - Mszczonów. Dojazd PKS.

Rys historyczny

Rodowód tej miejscowości sięga okresu późnego średniowiecza. Była to znaczna posiadłość szlachecka.

Konopnica najprawdopodobniej stanowiła gniazdo rodowe rodziny Majewskich. Obecność tej rodziny jest potwierdzona od okresu panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego do początku XX w.

W 1866 dobra konopnickie składały się z folw. Konopnica i Zagórze, wsi Konopnica, Zagórze, Żydowice i Kaleń. Ogólna powierzchnia majątku wynosiła 2935 mórg, z czego na grunty orne i ogrody przypadało 1010 mórg, na łąki 96, na las 1029, na zarośla 142, na pastwiska 126, na nieużytki i place 33. /1/

W ostatnim ćwierćwieczu XIX w. obszar majątku wydatnie powiększył się. Ziemie dworskie wraz z folw. Przedowice, Wołucz, Zagórze, częścią folw. Michalin, osadą w Żydowicach i w Kaleniu posiadały 3559 mórg powierzchni, w tym 1554 mórg ziemi ornej. /1/

Przed I wojną światową majątek przeszedł na własność L. Komockiego. Był on ostatnim prywatnym właścicielem Konopnicy do 1945 r. Po 1945 r. ziemie majątku częściowo rozparcelowano, częściowo przeszły na własność państwa. Przez pewien okres grunty wokół parku były użytkowane przez PGR Duchowizna, obecnie budynki gospodarcze/krochmalnia/ i grunty orne są w użytkowaniu Kombinatu Rolniczo-Przemysłowego w Lubsku.

1. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego.
2. Rejestr Ogrodów Polskich zesz. 6 Warszawa 1969.

Dwojnój ukladu przestrzennego

Obecny park w Konopnicy powstał w 2 połowie XIX w. o czym można sądzić na podstawie wieku drzew / najstarsze ok. 100 lat/. Nie zachowały się żadne plany ani inne przekazy odnośnie tego założenia. Układ tego parku był regularny. Prosta kompozycja opierała się na jednej osi, którą wyznaczały długa aleja dojazdowa, wiodąca od strony pn.-zach. oraz aleja starych lip, zachowana do dzisiaj w pn - wsch. części parku. Sam dwór położony był w środkowej części skromnego,

prostokątnego parku, przesunięty ku południowi w stosunku do osi. Taki układ oraz rozplanowanie pól otaczających park sugeruje iż XIX wieczne nasadzenia mogły porastać na miejscu starszego założenia o charakterze regularnym. Obecny park jest być może tylko częścią pierwotnego ogrodu regularnego.

Rzędowe i alejowe nasadzenia śródpolne pochodzą już z XX w. i wiążą się zapewne z projektem parku dworskiego opracowanym przez S. Celińskiego /2/. Wyznaczone tymi nasadzeniami kwatery użytkowano jako sady owocowe, obecnie są to pola.

Charakterystyka stanu aktualnego

Do parku prowadzi droga od strony szosy Rawa Maz. - Warszawa. Po obu jej stronach gęste zadrzewienie z robinii, lipy, kasztanowca. Drzewa te są w złym stanie z powodu nieumiejętnego podkrzesywania, sama aleja jednak ma dużą wartość krajobrazową i kompozycyjną. Właściwy park składa się z dwóch części: otoczenia dawnego dworu i terenu na wsch. od niego z pięknie zachowanym drzewostanem oraz część parku położona na zach. od dworu - dawny sad, obecnie pole - z zachowanym tylko jednym rzędem starych drzew, głównie lip.

Od strony pn. z parkiem sąsiaduje teren gospodarczy dawnej krocimarni, ogrodzony płotem z siatki. Tuż przy granicy parku są 2 budynki mieszkalne - dawne oficyny dworskie. Z tej strony park jest również ogrodzony siatką z furtką koło pierwszego budynku. Po budynku dworu zachował się ledwie czytelny zarys ruin, wokół których teren zarósł samosiewnymi krzewami i drzewami. Najlepiej jest zachowana część parku na wsch. od ruin dworu. Na przedłużeniu drogi dojazdowej znajduje się fragment starej alei lipowej, złożonej z 15 drzew o średnicy od 50 - 80 cm. Środkiem tej części parku, prawie na osi dawnego dworu biegnie szpaler grabowy szer. 6 m. Graby są bardzo stare, w przeszłości były przycinane. Wzdłuż granic parku rozmieszczone są skupiny drzew zamykające dwa wnętrza: większe po pd. stronie alei grabowej, mniejsze po pn. Częściowo wnętrza te zajęte są pod uprawę polną.

Wokół parku pola - dawne sady - otoczone są wzdłuż dróg i granic szpalerami lub rzędami nasadzeniami drzew.

Skrócona inwentaryzacja roślin

/wg stanu z 1973 r/

1. Bez czarny - *Sambucus nigra*
2. Czeremcha pospolita - *Padus avium*
3. Głóg jednoszyjkowy - *Crataegus monogyna*

4. Ślóg edgiptoszyfkowy - *Crataegus curvisepala*
5. Grab pospolity - *Carpinus betulus* 105 szt.
6. Grusza pospolita - *Pirus communis* 3 szt.
7. Jabłoń domowa - *Malus domestica* 2 szt.
8. Jarząb pospolity - *Sorbus aucuparia*
9. Jesien wyniosły - *Fraxinus excelsior* 9 szt.
10. Jesien wyniosły odm. zwisała - *Fraxinus excelsior* 'Pendula' 1 szt.
11. Kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum* 1 szt.
12. Klon jesionolistny - *Acer negundo* 33 szt.
13. Klon pospolity - *Acer platanoides* 17 szt.
14. Leszczyna pospolita - *Corylus avellana*
15. Lilak pospolity - *Syringa vulgaris*
16. Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* 94 szt.
17. Robinia akacjowa - *Robinia pseudacacia* 32 szt.
18. Śliwa lubaszka - *Prunus insititia*
19. Śnieguliczka biała - *Symphoricarpos albus*
20. Świerk pospolity - *Picea excelsa* 84 szt.
21. Trzmielina brodawkowata - *Euonymus verrucosa*
22. Trzmielina pospolita - *Euonymus europaea*
23. Wiąz polny - *Ulmus campestris* 1 szt.
24. Wierzba biała - *Salix alba*
25. Wiersta iwa - *Salix caprea*
26. Winobluszcz pięciolistkowy - *Parthenocissus quinquefolia*

Stan zdrowotny drzew jest zadowalający. Niektóre lipy osiągają ponad 1 m średnicy. Bardzo malownicze są szpalery grabowe w parku i na granicy pól. Wobec braku pielęgnacji pojawiło się wiele spontanicznych podrostów drzew i krzewów, co wydatnie zagęściło masę zieloni.

Ocena wartości parku

Wartość parku podnosi jego związek z zadrzewieniami śródpolnymi, które sprzyjają zachowaniu układu kompozycyjnego ogarniającego dość rozległy obszar. Cały ten układ jest bardzo malowniczym elementem krajobrazu i wpływa korzystnie na środowisko ekologiczne przyległych pól.

Wnioski

1. Objąć ochroną konserwatorską park w granicach podanych na planie.
2. Objąć ochroną widokową i ekologiczną system zadrzewień śródpolnych otaczających park.
3. Skasować uprawę polną wewnątrz parku i przeprowadzić jego

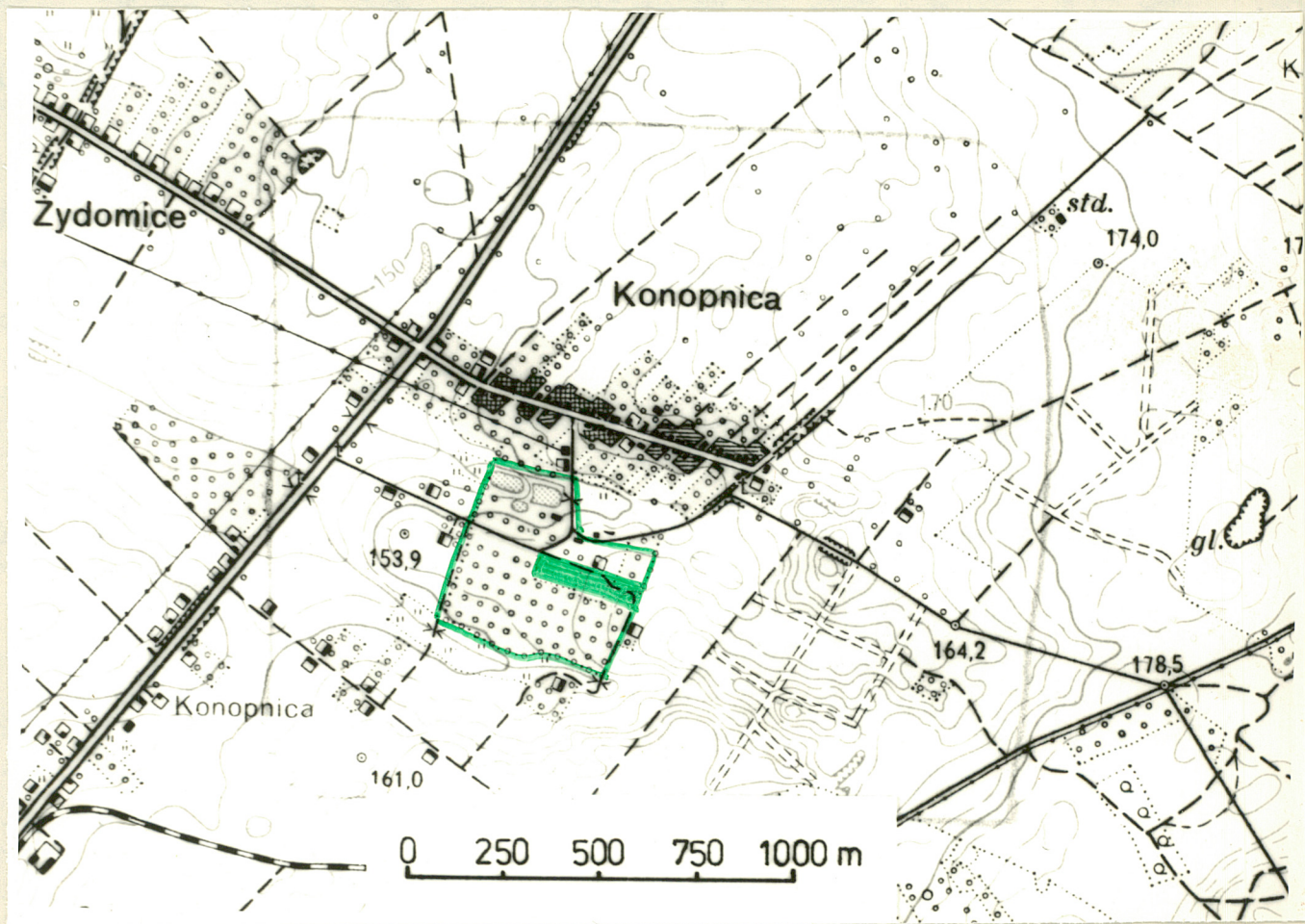

renowację.

Opracował: Zespół n/b Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego.

Kierownik grupy: mgr inż. B. Jost-Jakubowska .

Fot.1. Konopnica. Aleja grabowa. 1977.

Fot.2. Konopnica. Aleja wjazdowa. 1977.

Fot. 3. Konopnica. Staw. 1977.

Fot.4. Konopnica. Rząd świerków na skraju parku. 1977.

LEGENDA DO PLANU PARKU.

	Aktualna granica parku.		Ślady dróg dawnych.
	Pierwotna granica parku.		Drogi założone współcześnie.
	Budynki murowane.		Masyw starodrzewia.
	Budynki drewniane.		Szpaleiry lub aleje.
	Budynki murowane o wartościach zabytkowych.		Pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste.
	Budynki drewniane o wartościach zabytkowych.		Drzewa uznane za pomniki przyrody.
	Miejsca lub pozostałości budynków zabytkowych.		Masyw drzewostanu młodego.
	Rzeźby parkowe.		Pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste.
	Ogrodzenie trwałe.		Skupiny krzewów.
	Ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych.		Zywopłoty.
	Ogrodzenie nietrwałe.		Powierzchnie trawiaste.
	Bramy i furtki.		Kwietniki.
a/ b/	a/ Aktualne wejście do parku. b/ Dawne wejście do parku.		Osie kompozycji.
	Baseny, fontanny.		Osie widokowe.
	Rzeki, strumienie.		Stanowisko i kierunek wykonania zdjęcia fotograficznego.
	Naturalny zbiornik wodny.		Granice ochrony zabytkowego założenia.
	Naturalny zbiornik wodny zarośnięty szuwarami.		Granice ochrony zewnętrznych powiązań widokowych.
	Skarpy.		Granice ochrony ekologicznej.
	Drogi dawne dobrze zachowane.		

Oprac:
Instytut Biologii Środowiskowej
UNIWERSYTEŃ ŁÓDZKIEGO
90-237 Łódź
ul. Stefana Banacha 12/16
tel. 823-92 w. 12

Interdyscyplinarny
Zespół Naukowo-Badawczy
Ochrony Środowiska

0 50m

WOJ. SKIERNIEWICKIE

KONOPNICA

1:1000

1977 r.

KOMBINAT
ROLNICZO - PRZEMYSŁOWY
W BABSKU

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOWIDZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244
W N 1890